

Пономаренко О. В.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

**ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ТА СТРАТЕГІЙ
МНОЖИННИХ ВІДПОВІДЕЙ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ
АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА ОНЛАЙН ЗАНЯТТЯХ**

У зв'язку з безпековою ситуацією в Україні виникає необхідність все частіше переходити на онлайн формат проведення синхронних занять, одним з викликів якого є зниження рівня активності та залученості учнів. Часто учасники онлайн занять вимикають камери, не реагують на запитання вчителя, залишаючись «мовчазними спостерігачами», що ускладнює взаємодію та зворотний зв'язок. Така поведінка обумовлена зокрема відсутністю безпосереднього невербального контакту, страхом відповідати перед усім класом, технічними труднощами тощо. Одним із найбільш ефективних підходів до подолання пасивності в онлайн середовищі є застосування стратегій множинних відповідей. Ці стратегії дають можливість кожному учню одночасно брати участь у спільній діяльності, забезпечуючи рівний доступ до висловлювання думок, ідей і відповідей. На відміну від традиційного підходу, коли один відповідає, а інші слухають, такі стратегії створюють простір для колективного мислення, інтерактивності й активної участі всіх учасників освітнього процесу. Застосування стратегій множинних відповідей дозволяє зменшити тривожність, оскільки кожен учень може висловитися без публічного тиску, і водночас підтримує увагу через активну взаємодію.

Метою цієї публікації є розвідка можливостей використання стратегій множинних відповідей на онлайн заняттях англійської мови з метою стимулювання когнітивної активності здобувачів та їхньої залученості до процесу активного навчання.

Філіп Шлехті (Schlechty, 2012) визначає залученість як рівень уваги та відданості, які учні проявляють під час уроку. На найвищому рівні учнями керує внутрішня мотивація і вони демонструють високу увагу, відданість та залученість, як розумову, так і емоційну до процесу навчання.

Як зазначають дослідники, активне навчання сприяє кращому засвоєнню матеріалу, розвитку критичного мислення та формуванню комунікативних умінь. У контексті онлайн-навчання, коли увага учнів часто розсіюється, множинні відповіді забезпечують необхідну динаміку, залучення та почуття належності до групи (Rakha, 2025).

До інструментів множинних відповідей в онлайн середовищі належать:

- невербальні форми реакцій, наприклад, підняття руки, віртуальні картки, жести, емоджі;
- чат для швидких відповідей, мозкового штурму тощо;
- онлайн-дошки для колективного висловлювання ідей та одночасної групової роботи;
- інструменти для створення інтерактивних презентацій, миттєвих опитувань та зворотного зв'язку;
- спільні документи Google для одночасного запису відповідей, спільного редагування;
- функція "breakout rooms" для парної або групової роботи, де всі учасники мають змогу говорити одночасно;
- функція анотування документів і презентацій.

Під стратегіями множинних відповідей розуміємо методи навчання, які дозволяють усім учням одночасно відповідати на запитання чи виконувати завдання, а не лише одному чи двом охочим. Вони допомагають вчителю підтримувати активність та залученість усіх учнів, а також здійснювати формуюче оцінювання та заохочувати само та взаємооцінювання.

Приклади використання стратегій множинних відповідей на уроці англійської мови під час вивчення теми «Подорожі»:

- Мозковий штурм: на початку уроку вчитель ставить запитання: «Які проблеми виникають у людей під час подорожей?» Усі учні відповідають одночасно з використанням, наприклад, інструменту Mentimeter, а результати візуалізуються у вигляді хмари слів чи діаграми. Такий прийом активізує увагу, налаштовує на тему, демонструє різноманітність поглядів та дозволяє учителю ввести лексичні одиниці необхідні для подальшої роботи на уроці.

- Ажурна пилка (перехресні групи): Учні поділені на групи за допомогою інструменту "breakout rooms". Кожна група читає свій текст, в якому різні люди згадують, які проблеми у них виникали під час подорожей і з'ясовують, чи у їхній спільній хмарі зазначені ці проблеми. Потім група формується заново з учнів, які працювали над різними текстами, що дає їм змогу поділитися і дізнатися нову інформацію. За результатами роботи груп хмара слів доповнюється.

- Диктоглас (лексичний/граматичний диктант): Учні слухають запис невеликого тексту, в якому вжита активна лексика/граматика. Завдання учнів послухати текст і зробити нотатки ключових слів. Далі учнів ділять на групи, в яких вони спільно намагаються відтворити текст в Google документі, використовуючи свої нотатки. Щойно групи спільно відтворили текст, їм надають доступ до оригіналу, щоб учні могли виправити свої помилки. Клас спільно голосує за текст, що максимально наближений до аудіо запису.

- Квиток на вихід: У кінці уроку вчитель демонструє слайд з твердженнями про урок. Учні мають використати функцію анотування, щоб позначити твердження, з якими вони погоджуються. Таким чином, це спонукає їх рефлексувати над своєю участю на занятті.

Щоб підтримувати увагу і залученість учасників під час дистанційної взаємодії, необхідно змінювати активності кожні 10-15 хвилин,

комбінувати різні типи відповідей (усні, письмові, візуальні). Також важливо давати чіткі інструкції і моделювати очікувану відповідь.

Використання стратегій множинних відповідей в онлайн-навчанні є потужним інструментом для стимулювання активності, підвищення мотивації та формування інтерактивного освітнього середовища. Коли учні активно реагують, вони залучають увагу, пам'ять і мислення, а не просто спостерігають. Учитель отримує миттєвий зворотний зв'язок, що дозволяє швидко оцінити рівень розуміння матеріалу. Робота на спільних платформах формує почуття спільноти, що особливо важливо у віртуальному навчанні.

Отже, підхід, за якого вчитель використовує стратегії та інструменти множинних відповідей, дозволяє подолати бар'єри дистанційної взаємодії, робить навчання більш демократичним, а учнів активними учасниками освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Rakha, A. H. (2025). Promoting online teaching through active learning strategies: Applications and innovations. *Frontiers in Education*, 10. <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1546208>
2. Schlechty, P. C. (2012). *Engaging students: The next level of working on the work* (2nd ed.). Jossey-Bass.